

Šteje vsak četrtak in
velje s poštno vredn
v Mariboru s poštnim
po dom za celo leto 25 din.,
po leto 12-50 din., četrtletn
1-50 din. Izven Jugoslavije
66 din. Naročnina se pošlje
na upravištvu „Sloven
skega Gospodarja“ v Ma
riboru, Koropična cesta 5
Štal se dopolnje do od
povedi. Naročnina se pla
čuje v naprej.
Telefon Interurban št. 113

Posamezna številka stane 1 din.

vsamna plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Šteje vsak četrtak in
velje s poštno vredn
v Mariboru s poštnim
po dom za celo leto 25 din.,
po leto 12-50 din., četrtletn
1-50 din. Izven Jugoslavije
66 din. Naročnina se pošlje
na upravištvu „Sloven
skega Gospodarja“ v Ma
riboru, Koropična cesta 5
Štal se dopolnje do od
povedi. Naročnina se pla
čuje v naprej.
Telefon Interurban št. 113

22. številka

MARIBOR, dne 16. maja 1928.

57. letnik.

Položaj v Beogradu.

Delo narodne skupščine je dosedaj malodane poživelo. Poslanci so bili povečini doma, v Beogradu pa samo oni, ki so bili člani takozvanega verifikacijskega odbora. Verifikacijski odbor se sestane takoj po prvem sklicanju novoizvoljenega parlamenta in ima nalog, da potrdi ali pa zavrne mandate poslancev in razpravlja o raznih pritožbah glede volitev. Ta verifikacijski odbor je sedaj končal svoje delo. Na sejah tega verifikacijskega odbora so po svoji divjaški navadi razsajali demokratije, a jim je odbor kljub divjanju razveljavil tri mandate. Razveljavljenje policajdemokratskih mandatov se je izvršilo čisto postavnim in pravilnim potom. Za razveljavljenje nepostavnih demokratskih mandatov sta seveda glasovala tudi naša dva člana verifikacijskega odbora in sedaj nas zmerjajo demokratski listi, da smo vladni hlapeci in ne opozicija. Demokratije se sedaj penijo od jeze in grozijo, da bodo v znak protesta proti razveljavljanju njihovih mandatov zapustili parlament. Demokratske groznje pa so se izkazale dosedaj vedno kot strah, ki je na sredini votel, krog in krog ga pa sploh nič ni in bo tudi v ravnokar omenjenem slučaju tako. Če tudi bi demokratije zapustili zbornico, bi ta odhod demokratov prav nič ne oviiral parlamentarnega dela, ampak bi ga samo še pospešil.

Narodna skupščina je bila sklicana k zasedanju minuli torek. Ob tej priliki je potrdil parlament delo verifikacijskega odbora, nato pa so šli poslanci zaradi binokostnih praznikov iz Beograda in parlament bode zopet sklican v torek po praznikih.

Važno za politični položaj je tudi dejstvo, da sta se mudila te dni v Beogradu dva Radičeva odposlanca, ki sta se posvetovala s Pasiecem, predsednikom skupščine dr. Pelešem, zelo uglednim in vplivnim radikalom Jovanovičem in zastopniki Jugoslovanskega kluba. Te dni se je posvetovalo v Zagrebu z Radičem dr. Korošec. Radikali pričakujejo, da bo prinesel dr. Korošec iz Zagreba zahteve takozvanega revizionističnega bloka — Radič, Korošec, Spaho — in jim predložil v svrhu sporazuma radikalom. Kakor kažejo vsa znamenja, bode menda res prišlo do sporazuma med vladnimi radikali in revizionističnim blokom.

Na sporazumni izgled so najbolj hudi demokrati, ker vedo, da če se enkrat spravita Zagreb in Beograd, potem bo tudi demokratov konec za vse čase.

ZOPET BI SE RADI BAHALI.

Ako lovec na lovu zaporedoma nima sreče, pusti lov in se loti boljše posla. Puško obesi na klin in raje bolj pridno obdeluje svoje polje, oziroma se posveti obrti ali službi. Demokrati — ali kakor jih naše ljudstvo po domače imenuje — liberalci so pri volitvah zamajali na lov. Propadli so, brez plena so šli iz volitev. Slovensko ljudstvo je vrglo liberalce in njihove otroke samostojneže na smetišče. Zakaj je naše ljudstvo to storilo? Ker so liberalci in samostojneži s svojim vladanjem in gospodarstvom napravili blagostanje vsega prebivalstva. Ker so nas v kovali v verige centralizma, katerih se ne moremo zlahka znebiti. Trajalo bo več desetletij preden se bo vse zavoženo gospodarstvo in ničvredna uprava popravila. Celo v Beogradu so spoznali, da so demokrati uši, ki glodajo na našem telesu. Odstranili so jih kakor izvrtke človeštva. A kljub temu še demokrati ne mirujejo. Izbrali so si sedaj cilj, da hočejo naprej slepiti slovensko ljudstvo. In navalili so se liberalni advokati, sribarji in učitelji in trgovci na deželo, ter skušajo ustanovljati svoje strankine organizacije. Spet pišejo Kukovec, Spindler, Reisman in enaki škriči v „Taboru“ in drugih listih o „sijajnih“ shodih demokratske stranke (JDS). Vse to je samo farbarija. Demokrati dobijo na svojo stran samo liberalne učitelje, verižniške trgovce in enake brezvestne ljudi. Kukovec, ki ga je slovensko volilstvo 18. marca vrglo med staro šaro, kot advokat nima posla, pa bi zopet rad postal poslanec in menda celo minister. Zategadelj je poslal vsem svojim zaupnikom mile prošnje, naj po vseh občinah snujejo organizacije njegove demokratske stranke. Mi želimo Kukovcu obilo uspeha pri njegovem lovu. Jamčimo mu, da bo kljub „sijajnemu“ uspehu, pri prihodnjih volitvah zopet tako sijajno propadel, kot 18. marca 1923. Za to bodo poskrbele naše politične organizacije. Kukovcu pa svetujemo, da si zapoje tisto-le:

„Jager je na goro šou,
Brez plena je dam peršou . . .“

Državna hipotekarna banka v Beogradu.

Za nalaganje pupilarno-varnega denarja v kraljevini Srbiji se je ustanovil leta 1862 poseben zavod pod imenom „Uprava fondova.“ Pravila tega zavoda so se z zakonom z dne 22. aprila 1922 znatno spremenila; najvažnejša je sprememba, da se zakon razširi na celo državo in da morajo zavodi in ustanove v novih po-

krajinah, ki upravljajo javne fondove, pupilarne in depozitne, kapitale občinske, srezke, oblastne, cerkvene in samostanske, ki se zbirajo iz doklad, vse te fondove in kapitale tekom 10 let prenesti v Državno hipotekarno banko v Beogradu — to je novo ime za Upravo fondova —, nove take vloge pa smejo sprejemati samo še 5 let.

Kakega pomena je ta zakon za Slovenijo? Pri nas ni fondov, ker so se vsi obstoječi fondovi porabili za vojna posojila, oziroma so naloženi v vrednostnih papirjih, mi imamo kot pupilarno-varen denar le denar mladoletnih, ki je po zakonu naložen v hranilnicah (občinskih, okrajnih, mestnih), ki so ustanovljene na podlagi regulativa iz leta 1844. Ta denar se sme po navedenem zakonu le do 22. aprila 1927 nalagati v naše hranilnice, potem pa mora romati v — Beograd. Ker imajo vse naše hranilnice svoje rezerve in drugo imetje imobilno, tvorijo edino obratno glavnico hranilne vloge mladoletnikov. Ako preneha po 22. aprilu 1927 dotok teh vlog, se začneja s tem tiba likvidacija teh zavodov, katera bo končana 22. aprila 1932, ko se bodo morali vsi fondovi in kapitali, za katere se zahteva pupilarna varnost, prenesti v Beograd.

Za ta zakon je glasovala prejšnja vladna večina, demokrati, radikali, muslimani in samostojneži. Dvomim, če so poslanci-prečani kaj mislili, ko so za ta zakon glasovali, dvomim, če so vobče vedeli, zakaj da gre. Gospodje so bili navdušeni za centralizem in so še, in smatrajo za potrebno, da se centralizem ojači, ne pomislijo pa, ali je strogi centralizem v gospodarskem oziru v prid ljudstva ali ne.

Komu bo v prid likvidacija najstarejših, obtekoristnih denarnih zavodov, ki uživajo pri ljudstvu velik ugled in zaupanje, komu bo v škodo?

V prid bo prenos denarja naših mladoletnih nekaterim podjetnikom in hišnim posestnikom v Beogradu in večjih mestih Srbije, široki sloji srbskega naroda pa ne bodo deležni dobrot našega denarja.

Oškodovani bodo v prvi vrsti zavodi, ki bodo morali likvidirati, ker ne bodo imeli obratnega kapitala, oškodovani bodo vlagatelji, ki ne bodo tako naglo in po ceni mogli dvigniti svojih vlog, ko bodo polnoletnost, oškodovani pa bodo posebno kmetje in hišni posestniki, ki so dobivali od hranilnic cen krediti proti amortizaciji na daljšo dobo. Pa to še ni vse! Likvidacija hranilnic bo v mnogih slučajih povzročila izgube, ker se ne bo dalo realizirati vojnih posojil in drugih vrednostnih papirjev, likvidacija bo pa tudi omajala zaupanje do drugih denarnih zavodov, ljudje bodo svoj denar držali doma, kar bi sila neugodno vplivalo na denarni trg. Stranke, ki so do sedaj pod ugodnimi po-

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

Pa nekaj so zapazili izletniki, kar je mahoma obrnilo nase njihove oči in misli —. Isti strah je vsem legel na srce, ista misel je vsem šinila skozi glavo in jim zaprla sapo —. Molče so strmeli na zibajočo se postavo, napol skrito med vrstami pustinskih bojevnikov.

„Koga neki imajo v svoji sredini —?“ je strl končno Stephens moreči molk. „Poglejte, gospodična Adams, zdi se mi — prav gotovo, — ženska je —!“

Nekdo je sedel na kameli sredi Arabcev, pa razdalja je bila še prevelika in jezdecji so zakrivali postavo, da jo je bilo težko spoznati.

Hipoma se je gruča razcepila, nanovo došli jezdecji so se razkropili in se pomešali med znance.

„Ženska je — bela —!“ je kriknil eden ujetnikov.

„Kleopatru“ so napadli —!“

Belmont je zakričal, da je oglušil vse druge glasove.

„Eleonora — dragica! Pogum —! Jaz sem tukaj — zdrav in živ! Vse je dobro —!“

V.

„Kleopatru“ je torej podlegla in upanje na rešitev — tisto krčevito upanje, ki so si ga s toliko podrobnostjo izračunali na ure in milje — se je razpršilo, da je bilo podobno le še sinji meglici, ki je težala zunaj na obzorju daljne puščave —.

Nihče ne bo poslal poročila v Wadi Halfo, posadka ne bo zvedela o napadu, ne bo se genila, dokler morebiti pozno zvečer ne bodo šli iskat izgubljenega parnika. Niti v tem trenutku, ko se je Nilova dolina zelenila le še kot ozka tenka črta na vzhodu, niti sedaj se po vsej verjetnosti ni začelo zasledovanje. Kakih sto milj še, morebiti celo manje, — pa bodo v deželi derivišev —. Kako slabotno, kako neverjetno je bilo upanje, da bi jih Angleži še dohiteli —!

Nema otopelost, brezupen molk je legel na ujetnike.

glave so jim klonile — njihova usoda je bila zapečatenjena —.

Obe četi sta se združili in Arabci so se resnobno in spoštljivo pozdravljali in si pripovedovali svoje dogodščine, črni pa so v brezbrizni dobri volji blebetali, vpili in se rezali, kar je popolnoma odgovarjalo njihovemu značaju. Poveljnik nanovo došle čete je bil sivobradat, koščen stavec z orlovsko upognjenim nosom, rezek in ponosen v obnašanju, pravi bojevnik svobodne puščave v vsem nastopu. Dragoman je zastokal, ko ga je zagledal, in sklepal roke kakor človek, ki je popolnoma obupal nad usodo.

„Emir Abd Er-rahmán!“ je dejal. „Bojim se, da ne bomo videli Kartuna živi —!“

Emirjevo ime ni ničesar pomenilo za izletnike, le polkovnik Cochrane je svoj čas čul o tem možu, da je brezmejno fanatičen, krut mohamedan stare bojevite šole, ki se prav nič ne obotavlja, izvesti nauke korana do njihovih skrajnih posledic.

Dolgo in resnobno sta se posvetovala poveljnika, eden mlad, drugi star, njuna rdeča turbana sta se dotikala drug drugega in bela brada se je pomešavala s črno. In nato sta se obrnila in zamišljeno opazovala plašno gručo nesrečnih ujetnikov. Mlajši je kazal naje, starejši pa je poslušal s strogim, nepremičnim obrazom.

„Kdo je onile možati, stari gospod z belo brado?“ je vprašala gospodična Adams, ki se je prva otrešla bridkega razočaranja.

„Ta je sedaj njihov poveljnik“, je pravil Cochrane.

„Mislite da je on sedaj višji, nego tisti, s črno brado?“

„Da, gospa,“ je odgovoril dragoman, „on je sedaj glava vseh.“

„No, potem je dobro za nas! Spominja me živo na dobrosrčnega Matevža, našega prijaznega soseda v Bostonu. Imel je prelepo sivo brado. — Vsekakor, ljubše mi je, da smo v njegovih rokah, ko pa v pesteh onega črnobračca s steklenimi, ostrimi očmi. — Sadie, moje ljubo dete, ali se sedaj bolje počutiš, ko je hladneje?“

„Seveda, tetica! Le nikar se ne vznemirjajte zaradi mene! — In kako se vi počutite?“

„Hvala Bogu, pomirila sem se in zaupanje v Boga se mi je vrnilo. Slab izgled sem ti dala, Sadie, s svojo malosrčnostjo! Pa naša nesreča me je čisto potlačila.

In vrhu tega, — mislila sem na tvojo mater, ki te mi je izročila v varstvo. Mislila sem na to, kaj bo rekla —. Ampak časopisi —! Kako bodo ti pisali o nas! Cele uvodne članke —!“

„Ubogi Stuart!“ je vzkliknila Sadie, ko se je spet začel gromki glas zblaznelega protestantskega pridigarja. „Pojdite, tetica, da vidimo, ali se mu da morebiti pomagati!“

„Ampak — kaj se je zgodilo z gospo Schlesinger in z njenim otrokom?“ je skrbeče popraševal polkovnik. „Vašo soprogo vidim, nje pa ni! Kaj so storili derviši z njo —? Bojim se —!“

„Glejte, semkaj jo pripeljejo!“ je vzkliknil Belmont. „Hvala Bogu! Eleonora nam bo vedela povedati, kaj se je zgodilo z gospo Schlesinger in s „Kleopatru“! — Saj ti niso nič hudega storili, Eleonora, ljuba moja, kajne da ne —?“

Pohitel je k njej in ji je poljubil roko, ki mu jo je ponudila, da bi ji pomagal iz sedla.

Njen ljubeznjivi, mirni obraz, njene prijazne, rjave oči so navdajale s tolažbo in upom vso nesrečno družbo. Pobožna, vneta katoličanka je bila, tudi njen mož je bil katoličan, in ta njuna močna, tolažilna vera jima je dajala up in pogum tudi v največji stiski in bridkosti.

Čudna mešanica najrazličnejših ver je bila ta družba ponesrečenih izletnikov. Polkovnik in Stephens sta bila anglikana, Stuart je bil nonkonformist, Amerikanci sta bili prezbiterijanci, Fardet kot Francoz je bil seve katoličan, pa eden takih katoličanov, kakršne pogosto vzgojijo velika mesta, — njegovo katoličanstvo mu ni pomenilo nič, posvetnjak je bil, dejanski popoln brezverec.

In prav v tej mešanici se je pokazalo, kako moč ima resnično, globoko in vernem srcu ukoreninjeno katoličanstvo posebno v nesreči in v bridkih trenutkih življenja.

Ti ljudje so se zanašali na Angleže, dokler je bilo le najmanj upanja, da pridejo za njimi. Ko pa je tudi zadnje upanje izginilo, se je Cochrane, polkovnik, vojak, hladno vdal v neizbežno usodo, Amerikanci sta medleli, Fardeta pa se je loteval divji obup. Le katoli-

* Različne protestantske verske sekte.

